

De Oorlog, 24 juli 1914

[DE TIJD, No. 20338]

[Vrijdag 24 Juli 1914]

Inhoudsopgave 24 juli 1914

[DE TIJD, No. 20338].....	1
TELEGRAMMEN.	1
Poincaré op reis.	1
De Oostenrijksche nota aan Servië.	1
De Oostenrijksch-Servische crisis.	1
De staking te Sint-Petersburg.	1
BUITENLAND.	2
ALGEMEEN OVERZICHT.	2

5

TELEGRAMMEN.

Poincaré op reis.

10 SINT-PETERSBURG, 23 Juli. (Reuter.) Na afloop van het diner aan boord van liet
linieschip "la France", waarbij de Tsaar, de Tsaritsa, verschillende grootvorsten en
grootvorstinnen aanzaten, is het Fransche eskader om half-elf 's avonds vertrokken
naar Zweden.

De Oostenrijksche nota aan Servië.

15 WEENEN, 24 Juli. (Reuter). Aan deze nota (zie het Algemeen Overzicht) is toegevoegd
een memorie, bevattende de resultaten van het te Serajewo ingestelde onderzoek
betreffende de in de nota genoemde ambtenaren. Daaruit blijkt, dat het plan om den
tronopvolger tijdens zijn verblijf te Serajewo te vermoorden te Belgrado werd
20 opgemaakt door Princip, Cabrinowitsj, een zekeren Milan Ciganowitsj en Trifko Grabez
met behulp van majoor Voja Tankosc. De zes bommen en de vier Browning-pistolen
waarvan de misdadigers zich bedienden, werden Princip, Cabrinowitsj en Grabez te
Belgrado gegeven door Ciganowitsj en Taskosc. De bommen zijn handgranaten van het
wapendepot van het Servische leger te Krajugewatz. Om het welslagen van den aanslag
te verzekeren, gaf Ciganowitsj Princip, Grabez en Cabrinowitsj les in het schieten
25 met de Browning. Om Princip, Cabrinowitsj en Grabez den overgang van de grens
gemakkelijk en het binnensmokkelen der wapens mogelijk te maken, organiseerde
Ciganowitsj een geheimen transportdienst. Het binnenkomen der misdadigers en de
wapens in Bosnië werd mogelijk gemaakt door de grenskapiteins van Schabatz en
Loznica, en de douane-ambtenaren van Rudivoj Grbic en Loznica, met hulp van
30 verschillende andere personen.

De Oostenrijksch-Servische crisis.

35 WEENEN, 24 Juli. (Reuter.) De bladen verklaren eenstemmig, dat de nota het begin is
eener verdedigende en niet eener aanvallende houding van de monarchie. Zij toont
vastberadenheid, doch verlangt van Servië niets anders dan hetgeen dit land uit eigen
beweging had moeten dom, ten einde voor Europa zijn prestige te bewaren. De pers
spreekt de hoop uit dat Servië, door een spoedig aanvaarden der eischen de verdenking
van instemming met de moordenaars van zich zal afwijzen en dat het toonen zal genoeg
gezond verstand te bezitten om niet den oorlog, doch den vrede te kiezen.

40

SINT-PETERSBURG, 24 Juli. (Reuter.) Hedenmiddag om 2 uur heeft een buitengewone
zitting van den ministerraad plaats ter beraadslaging over den buitenlandschen
toestand.

De staking te Sint-Petersburg.

45 NIKOLAJEF, 23 Juli. (Reuter). Op del scheepswerf van de "Nikolajewerf Maatschappij"
zijn achtduizend werklieden in staking gegaan. De werklieden hieven revolutionnaire
liederen aan en ontplooiden de roode vlag. Er ontstond een botsing met de soldaten,
waarbij een aantal personen gewond werden.

50

SINT-PETERSBURG, 24 Juli. (Reuter). Het aantal stakers bedraagt volgens officieele
opgaven 135.000 man. Pogingen tot samenscholing en het zingen van revolutionnaire
liederen worden onmiddellijk onderdrukt. De kozakken en politie-agenten moesten op
sommige plaatsen van hun vuurwapens gebruik maken in de richting van open ramen,
55 waaruit met steenen werd geworpen. Vier agenten werden licht gewond; 61 personen
gearresteerd. Het tramverkeer is hersteld. De arbeiders poogden tevergeefs op enkele

plaatsen het verkeer te belemmeren. Van drie wagens werden de ruiten ingeworpen, en de wagenvoerders door steenworpen gekwetst.

60 (De verdere Reuter-berichten van heden vindt men bewerkt in het "Buitenlandsch Overzicht")

BUITENLAND.

ALGEMEEN OVERZICHT.

65 [...] Het ultimatum van Oostenrijk-Hongarije aan Servië, ofschoon te voorzien, is op het laatste oogenblik toch nog onverwacht uit de lucht komen vallen! Nog gisterochtend had de Servische minister-president Pasjits zich kalm en gerust uitgelaten. "Wij zullen", zeide hij, "alles doen wat wij kunnen om den ongunstigen politieken toestand, die het gevolg is van het gebeurde te Serajewo, te verbeteren,

70 opdat niet geheel Servië te lijden zal hebben voor hetgeen een enkele, in onbezonnenheid heeft gedaan. Om onzen goeden wil en onze bereidwilligheid te toonen, verklaar ik, dat wij volkomen voldoening zullen geven en onmiddellijk alle personen in verhoor zullen nemen en voor de rechtbank zullen dagen, die zich op Servischen bodem – wanneer dit door het verhoor bewezen wordt – aan medeplichtigheid aan de

75 afschuwelijke misdaad te Serajewo hebben schuldig gemaakt. Tot heden zijn echter geen stappen door Oostenrijk-Hongarije in deze richting gedaan, daar het onderzoek in Bosnië zelf nog niet is afgelopen." Die stap zou echter worden gedaan gisteravond om 6 uur!

Op dat oogenblik overhandigde de gezant der Donau-monarchie te Belgrado aan de Servische regeering een – zooals gemeld is, weliswaar hoffelijke, doch niettemin allesbehalve malsche – nota. Wij laten haar hier om de belangrijkheid van haren inhoud geheel volgen, zooals Reuter ze overseint:

80

"Op 31 Maart 1909 legde de Servische gezant bij het Hof te Weenen namens zijn regeering aan de keizerlijk-koninklijke regeering de volgende verklaring af: "Servië erkent door den in Bosnië geschapen toestand in zijn rechten niet aangetast te zijn en verklaart dat het zich dientengevolge zal richten naar de beschikkingen, welke de mogendheden zullen treffen in verband met art. 25 van het verdrag van Berlijn. Terwijl Servië zich onderwerpt aan de besluiten der Groote Mogendheden, verplicht het zich zijn houding van protest en tegenstand, die het naar aanleiding van de annexatie sinds jongstleden October heeft aangenomen, te laten varen. Verder verbindt het zich ertoe, zijn tegenwoordige politiek tegenover Oostenrijk-Hongarije van koers te veranderen en voortaan met deze Monarchie op den voet van vriendschappelijke nabuurschap te leven.

85

90

"De geschiedenis der laatste jaren, vooral van de droeve gebeurtenissen van 28 Juni", zoo gaat het ultimatum voort, "bewezen het wroeten van een oproerige beweging in Servië, welker doel het is van de Oostenrijk-Hongaarsche monarchie zekere deelen los te rukken.

95

"Deze beweging, die onder de oogen der Servische regeering ontstond, uitte zich, buiten het gebied van het koninkrijk, door daden van terrorisme, door een reeks aanvallen en moorden.

100

"De Servische regeering, in plaats van de formeele verplichtingen, neergelegd in de verklaring van 31 Maart 1909 na te komen, deed niets om de beweging te onderdrukken. Zij duldde het misdadig drijven van een aantal tegen de monarchie gerichte vereenigingen, de onbekookte taal der pers, de verheerlijking van de aanstichters tot moord, het deelnemen van officieren en ambtenaren aan oproerige daden; zij duldde het voeren van een prikkelende propaganda bij het openbaar onderwijs en liet ten slotte alle betoogingen toe, welke de Servische bevolking konden verleiden tot haat tegen de monarchie en tot verachting harer instellingen.

105

"Deze lankmoedigheid van de Servische regeering duurde steeds voort, ook tijdens de gebeurtenissen van 28 Juni, welke aan de geheele wereld de afgrijpselijke gevolgen van deze toegevendheid toonden.

110

"De verklaringen en bekentenissen van de misdadige aanstichters tot de moorden van 28 Juni hebben duidelijk bewezen, dat de moorden te Belgrado zijn beraamd, dat de moordenaars de wapenen en bommen, waarvan zij waren voorzien, hadden gekregen van Servische officieren en ambtenaren, die tot de "Narodna Obrana" behoorden, en ten slotte dat zowel de misdadigers als hun wapenen door toedoen van hooggeplaatste Servische grensambtenaren in Bosnië werden binnengesmokkeld.

115

"Ten aanzien van al deze feiten, op onderzoek berustende, acht de keizerlijk-koninklijke regeering zich niet gerechtigd haar houding van afwachtende lankmoedigheid langer te bewaren, een houding die zij jaren achtereen aannam tegen deze woelingen, welke haar middelpunt hadden te Belgrado en vandaar binnen het gebied

120

125 der monarchie werden overgebracht. Integendeel, deze feiten leggen aan de keizerlijk-koninklijke regeering de verplichting op, een einde te maken aan dit heilloos bedrijf, dat een voortdurende bedreiging vormt voor de rust van de monarchie."

130 En nu komen de eischen! "Ten einde dit doel te bereiken ziet de keizerlijk-koninklijke regeering zich gedwongen, van de Servische regeering de officieele verzekering te eischen, dat zij de propaganda tegen Oostenrijk-Hongarije veroordeelt, met welke propaganda bedoeld worden de gezamenlijke pogingen, welker einddoel is het losrukken van de monarchie van haar toebehoorend gebied, en dat de Servische regeering zich verbindt om deze misdadige terroristische propaganda met al de haar ten dienste staande middelen te onderdrukken. De Servische regeering moet zich ertoe verplichten, een verklaring in dezen geest, waarvan de inkleeding wordt

135 voorgeschreven, in de regeeringsorganen en door een dagorder aan het leger, uit te vaardigen." Dan wordt geëischt de onmiddellijke ontbinding van de Vereeniging "Narodna Obrana"; de verwijdering uit het leger van de officieren en ambtenaren, die zich schuldig maakten aan de propaganda tegen Oostenrijk-Hongarije; medewerking met de organen der Oostenrijk-Hongaarsche regeering bij het onderdrukken der tegen de

140 territoriale integriteit der monarchie gerichte beweging in Servië; gerechtelijk onderzoek tegen de deelnemers aan het complot van 28 Juni, waarbij gedelegeerden der Oostenrijk-Hongaarsche regeering deelnemen aan het uitvoeren der maatregelen en het arresteren van aangewezen gecompromitteerde personen; maatregelen tegen het smokkelen van wapenen en bommen; ontslag en strenge bestraffing van zekere ambtenaren

145 van den grensdienst; ophelderingen aangaande uitlatingen van hooggeplaatste Servische ambtenaren over de moorden, en ten slotte, dat de Oostenrijk-Hongaarsche regeering onmiddellijk in kennis worde gesteld met de uitvoering der hier boven geëischte maatregelen.

150 De Servische regeering heeft, om aan een en ander te voldoen, tijd tot Zaterdagavond zes uur.

De indruk van het Oostenrijksche ultimatum – want is deze nota feitelijk iets anders? – zal te Belgrado des te sterker zijn, nu de Britsche regeering door middel van de "Westminster Gazette", duidelijk te erkennen geeft, dat Servië eventueel niet op haar steun tegen Oostenrijk kan rekenen en dat het Servië's plicht is aan de Donau-monarchie voldoening te verschaffen.

155

Eindelijk dan – eindelijk (men heeft hem in Oostenrijk lang een bittere grief gemaakt van zijn aarzelen) is graaf Berchthold uit zijn slof geschoten en heeft niet slechts te Belgrado groote ontsteltenis gewekt, doch ook te Sofia, de hoofdstad van Servië's naburigen staat, zoodat koning Ferdinand, die aanvankelijk voornemens was, de Wagner-uitvoeringen, de zoogenaamde "Festspiele" op 25 Juli a.s. te Bayreuth te gaan

160 bijwonen, gisteren liet weten, dat de politieke toestand van het oogenblik hem niet veroorloofde het land te verlaten. Hij hoopte echter, dat in dezen toestand spoedig een zoodanige klaarheid komen zou, dat het hem mogelijk zou zijn, in Augustus de laatste feestvoorstellingen te bezoeken. Men kan het Zijne Majesteit slechts helpen wenschen!

165